

2. Кадрове забезпечення поліції, жандармерії та спеціальних служб Російської імперії як важливий чинник організації боротьби з тероризмом наприкінці XIX – на початку XX століття [Електронний ресурс] / Віче. – липень 2013. – № 14. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3769/>

3. Філонов О.В. Специфіка структурної побудови, функціонування і діяльності поліції, жандармерії та спеціальних служб Російської імперії як органів, що здійснювали протидію тероризму в кінці XIX – на початку XX ст. / О. В. Філонов // Форум права. – 2012. – № 4. – С. 975–978.

4. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник / Грубінко А.В. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. – 656 с.

5. Закревський А.Є. Правовий статус спеціалізованих підрозділів поліції у Галичині в складі Австрії та Австро-Угорщини (1772–1918 рр.) / А.Є. Закревський // Форум права. – 2011. – № 4. – С. 272–276.

Карп'як К.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Баран А.В.*

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Питання захисту прав, свобод дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування потребує постійної регламентації на законодавчому та міжнародному рівнях. З кожним роком кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування збільшується, що власне, призводить до порушення базового права дитини, яке зазначене в преамбулі Конвенції ООН про права дитини, зокрема, «...виховуватися в сімейному оточенні». Явище соціального сирітства продовжує залишатися поза увагою активної суспільної думки. Тож питання комплексного та системного подолання цієї проблеми є актуальним як для держави, суспільства, так і для громадськості. Це безумовно основний напрямок взаємодії відповідних органів виконавчої влади, громадських організацій.

Відповідно до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» надається визначення категорії «дитина-сирота» – це «дитина, в якій померли чи загинули батьки» [1]. Сирота, за визначенням О. Безпалько – це «дитина, яка тимчасово чи постійно перебуває поза сімейним оточенням в наслідок втрати батьків, а також дитина, яка не може з певних причин чи із власних інтересів залишатися в сімейному оточенні і потребує захисту та допомоги з боку держави [3, с. 23].

Проблема захисту прав, свобод дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування не є новою для суспільства і відома ще з давніх давен, проте на сьогоднішній день її не вирішеність досі призводить до надзвичайного негативних наслідків, зокрема, руйнується психологічний,

моральний стан, що власне призводить до виникнення різних порушень в їх розвитку. Життя дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування є важким, проблемним і часто обтяжена, як біологічною спадковістю, так і неналежним їх вихованням та розвитком. Ось тому перед державою та уповноваженими на те органами, зокрема органами місцевого самоврядування, органами опіки та піклування, соціальними службами, навчальними та лікувальними закладами, стоїть завдання якомога ефективніше працювати на профілактику соціального сирітства та зміна показників на зменшення такої гострої проблеми в країні [4, с. 6-7].

Законодавство України гарантує цілу низку пільг і допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавлених батьківського піклування. Власне, аналізуючи нормативно – правові акти держави можна виділити такі види соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування як грошові виплати, натуральна соціальна допомога, пільги у сфері працевлаштування, забезпечення житлом, освіти та охорони здоров'я, соціальне обслуговування та медична допомога. Одним із основних завдань, які ставить перед собою держава є забезпечення гідних умов їх життєдіяльності.

Державна підтримка дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування відповідно до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» полягає в наданні основних грошових допомог цій категорії дітей. Ще одним нормативно-правовим документом, відповідно до якого здійснюється виплата державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування є Постанова КМУ від 5 квітня 1997 р., відповідно до якої визначено механізм призначення і розміри соціальної допомоги та грошового забезпечення [2]. Основним напрямком соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування є застосування державних соціальних стандартів на рівні не меншому за встановлений прожитковий мінімум для осіб відповідного віку. Ідеться також про мінімальне матеріальне забезпечення (харчування, одяг, взуття); житлове забезпечення; гарантоване забезпечення першого робочого місця; разової державної фінансової допомоги після досягнення повноліття; щомісячного утримання дітей; медичного обслуговування. Також забезпечення інтернатів іграшками, спортивно-вним інвентарем та літературою [5, с. 74-75]. Тобто, основна мета - це отримання дитиною мінімального стандарту до надання їй статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування. Необхідно зазначити, що також важливе значення має і грошове забезпечення прийомних батьків та батьків-вихователів, роль яких є дуже відповідальною і без сумніву важливою у вихованні дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

На сьогоднішній день в Україні створюються безліч волонтерських організацій, які захищають права «нужденної» верстви населення і допомагають при вирішенні складних питань, але питання сирітства не може «викорінитися» з суспільства. Статистика свідчить про те, що з 10 млн. дітей в країні, більше 85 тисяч живуть у дитячих будинках та інтернатах, що означає, що одна з кожних 150 дітей не має свого дому, батьківської опіки та люблячої родини.

Підсумовуючи слід зазначити, що розвиток національного законодавства України орієнтується на міжнародні вимоги, правила та стандарти соціального

захисту дітей, відповідно до яких змінюються і напрями державної політики у сфері забезпечення прав та інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Правовий аналіз законодавства України та інших європейських держав свідчить, що істотним недоліком українського законодавства, на відміну від європейського, є відсутність реальних дієвих гарантій забезпечення, охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Часто ці гарантії мають суто декларативний характер, а отже, фактично не діють на практиці. Адже для сучасної правової системи, заснованої на загальноновизнаних принципах і нормах у сфері прав людини, необхідний такий механізм реалізації прав, при якому кожна дитина, в тому числі, яка позбавлена батьківського піклування, отримує можливість бути повністю соціально захищеною в умовах інтеграції в суспільство.

Забезпечення реалізації та захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в основному потребує плідної праці у наступних напрямках: 1) підвищення соціальних стандартів та удосконалення законодавства у галузі соціального забезпечення, що зумовлює розробки дієвих механізмів розвитку та фінансування системи соціального захисту відповідно до економічних реалій; 2) вдосконалення кадрового забезпечення органів державної влад, закладів для виховання та навчання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. 3) Вдосконаленню державної політики держави стосовно дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування сприятимуть: проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, які б базувались на світовому досвіді; реалізація прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування потребує узгоджених і невідкладних дій з боку державних органів опіки і піклування, освіти, правоохоронних органів, охорони здоров'я, соціальної політики та праці; формування ціннісного ставлення суспільства до дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. З цією метою важливим є об'єднання зусиль громадськості, благодійних неурядових, релігійних організацій, комерційних структур.

Список використаних джерел

1. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 січня 2005 р. – № 2342-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 147.
2. Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: Постанова КМУ від 5 квітня 1994 р. № 226 // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/226-94-%D0%BF>
3. Онищенко Н., Права дитини: піклування сім'ї, стурбованість суспільства, допомога держави, увага науковців // Н. Онищенко // Віче. – 2013. – №17. – с. 22-25.
4. Баран А.В. Права дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування в Україні: проблеми реалізації та захисту / Баран А.В. // Актуальні проблеми правознавства. – 2016. – № 1. – С. 5-9.
5. Опольська Н.М. Критерії ефективності механізму забезпечення прав та свобод дитини / Н.М. Опольська // Держава і право. – 2009. – Вип. 46. – С. 70-76.